

“DE TOEKOMST VAN DE PSYCHOLOOG”

DE MENTALE GEZONDHEID VAN MENSEN IN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE SITUATIES

STIJN VANDEVELDE - Universiteit Gent Vakgroep Orthopedagogiek

Dank aan collega's

DR. FILIP MORISSE

DIRK BRYSSINCK

DR. CLARA DE RUYSSCHER

“[RECOVERY IS] A PROCESS, A WAY OF LIFE, AN ATTITUDE, AND A WAY OF APPROACHING THE DAY’S CHALLENGES. IT IS NOT A PERFECTLY LINEAR PROCESS.

[...] THE NEED IS TO MEET THE CHALLENGE OF THE DISABILITY AND TO RE-ESTABLISH A NEW AND VALUED SENSE OF INTEGRITY AND PURPOSE WITHIN AND BEYOND THE LIMITS OF THE DISABILITY; **THE ASPIRATION IS TO LIVE, WORK, AND LOVE IN A COMMUNITY IN WHICH ONE MAKES A SIGNIFICANT CONTRIBUTION.**”

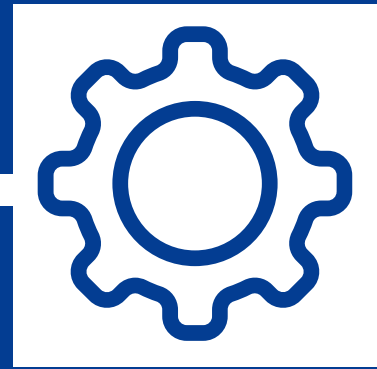
(DEEGAN, 1988, P. 15)

HERSTEL

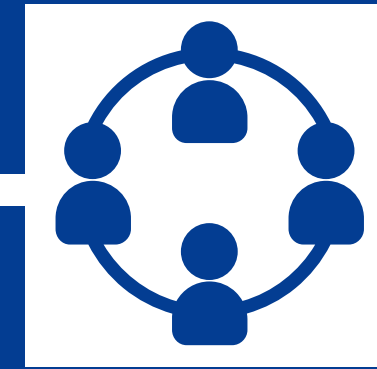
KLINISCH

FUNCTIONEEL

PERSOONLIJK

SOCIAAL

RELATIONEEL

(LOYD ET AL., 2008; PRICE-ROBERTSON ET AL., 2017)

Persoonlijk Herstel

Connectedness

- Peer support and social groups
- Relationships
- Support from others
- Community

Hope & optimism

- Belief in recovery
- Motivation to change
- Hope-inspiring relationships
- Positive thinking and valuing effort
- Having dreams and aspirations

Identity

- Rebuilding positive sense of identity
- Overcoming stigma

Meaning

- Meaning in mental health experience
- Meaningful life and social roles
- Meaningful life and social goals

Empowerment

- Personal responsibility
- Control over life
- Focusing upon strengths

(EXTRA) Uitdagend voor ...

PERSONEN IN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE SITUATIES

- **”ZORGWEKKENDE ZORGMIDDERS” (SIC)**
- **“MOEILIK BEREIKBARE” PERSONEN**
- **PERSONEN MET EEN DUBBELE DIAGNOSE**
- **...**

(DE RUYSSCHER, 2019)

VOORBEELD 1: VILLA VOORTMAN

LAAGDREMPELIG ONTMOETINGHUIS

GERICHT OP PERSONEN MET “DUBBELE DIAGNOSE” / COMPLEXE GGZ-NODEN

ONMOETING (“ENCOUNTER”), KUNST, IN EEN WARME EN GASTVRIJE PLAATS

(DE RUYSSCHER, 2019)

Villa Voortman

[Info](#) | [Praktisch](#) | [Artistieke werking](#) | [Zorgomkadering PCGS](#) | [Vrienden van Villa Voortman](#) | [Steunen](#)

Wat is

VILLA VOORTMAN

Dirk legt het u uit in 12 minuten

“INDIAN SUMMER”

ZATERDAG 24 SEPTEMBER

Dinsdag

Bezoekers- vergadering

11-20

visie

Minimum
regels!
Maximum
respect!

zwijgen is
geen optie...

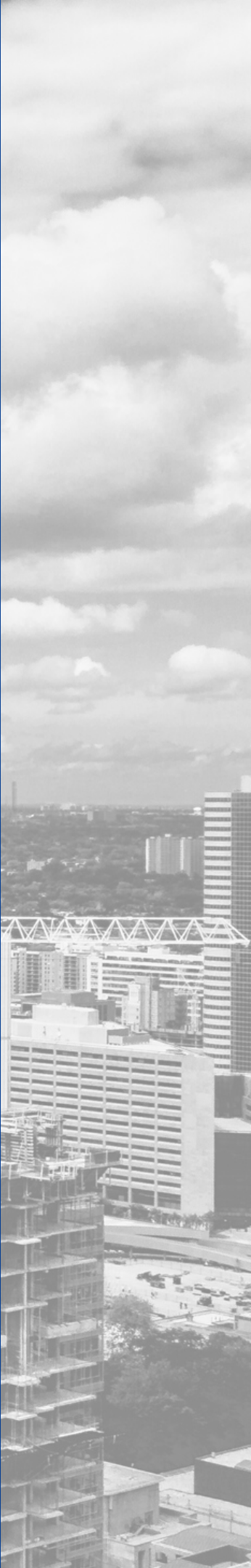
ONDERZOEKSVRAAG

HOE KRIJGEN/VINDEN HERSTELPROCESSEN VORM/PLAATS
BIJ PERSONEN MET EEN DUBBELE DIAGNOSE ?

-

(HOE KRIJGEN WE M.A.W. ZICHT OP DE INHOUD VAN DE
“BLACK BOX” VAN HERSTELPROCESSEN)

VANUIT EEN SOCIAAL-RUIMTELIJK PERSPECTIEF

SOCIAAL RUIMTELIJKE PERSPECTIEF

RELATIE TUSSEN HERSTEL EN EEN SOCIAAL-RUIMTELIJK PERSPECTIEF:

- **“BEING (E.G. HAVING A SENSE OF SECURITY AND STABILITY),**
- **DOING (E.G. ENGAGING IN MEANINGFUL ACTIVITIES),**
- **BECOMING (E.G. OVERCOMING CHALLENGES, SETTING GOALS),**
- **BELONGING (E.G. CONNECTING WITH OTHERS)”**

(DOROUD, FOSSEY & FORTUNE, 2018)

METHODE

RELATIONELE SOCIAAL-RUIMTELIJKE BENADERING

- DIEPGAANDE STUDIE IN ÉÉN PRAKTIJK (VV) OP BASIS VAN “LIVED EXPERIENCES”
  - 8 BEZOEKERS
  - 6 MEDEWERKERS
- TIJDENS DE DERDE COVID-19-GOLF
- THEMATISCHE ANALYSE

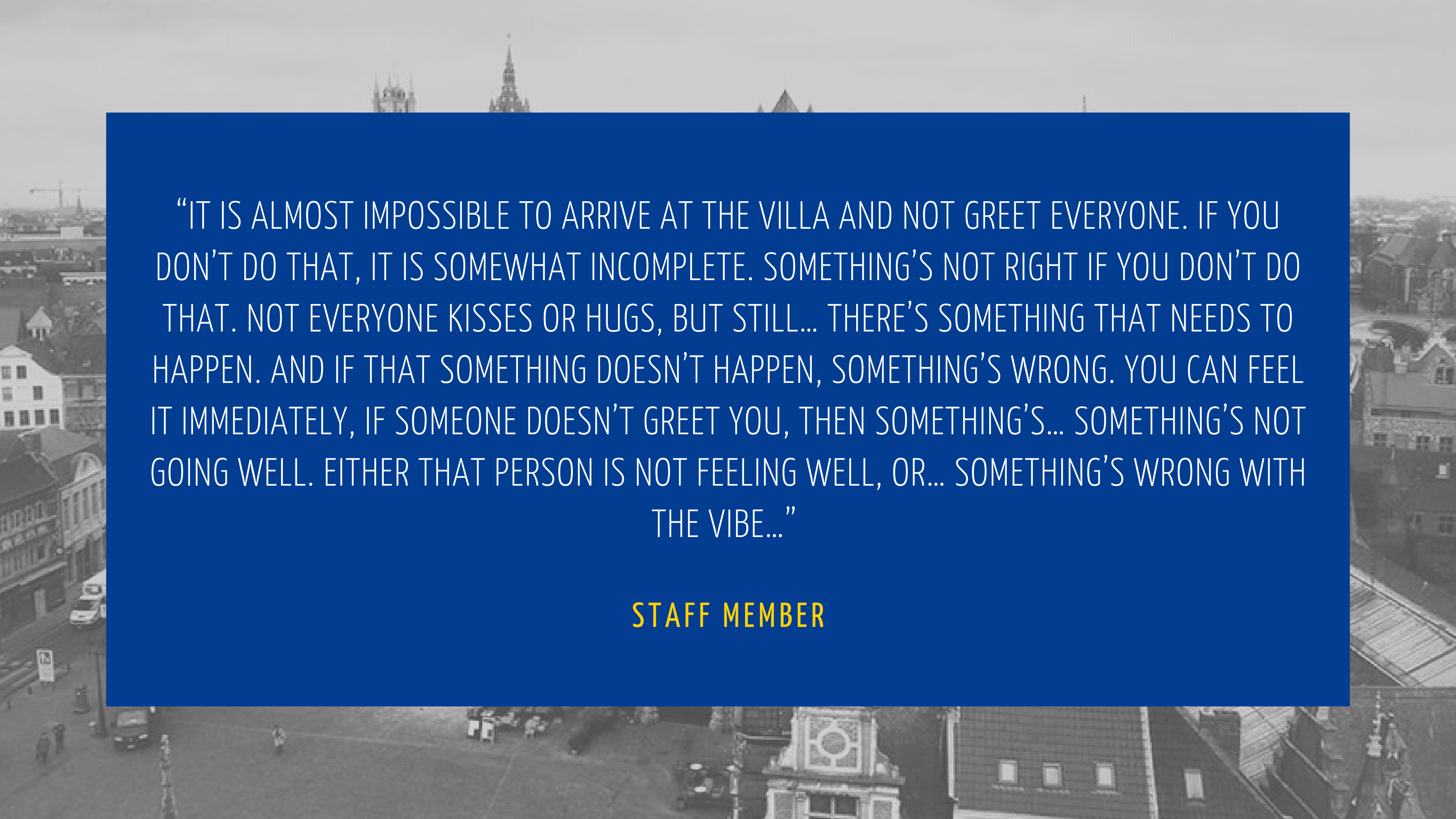
(DOROUD, FOSSEY & FORTUNE, 2018)

RESULTATEN

BELANG VAN
RITUELEN

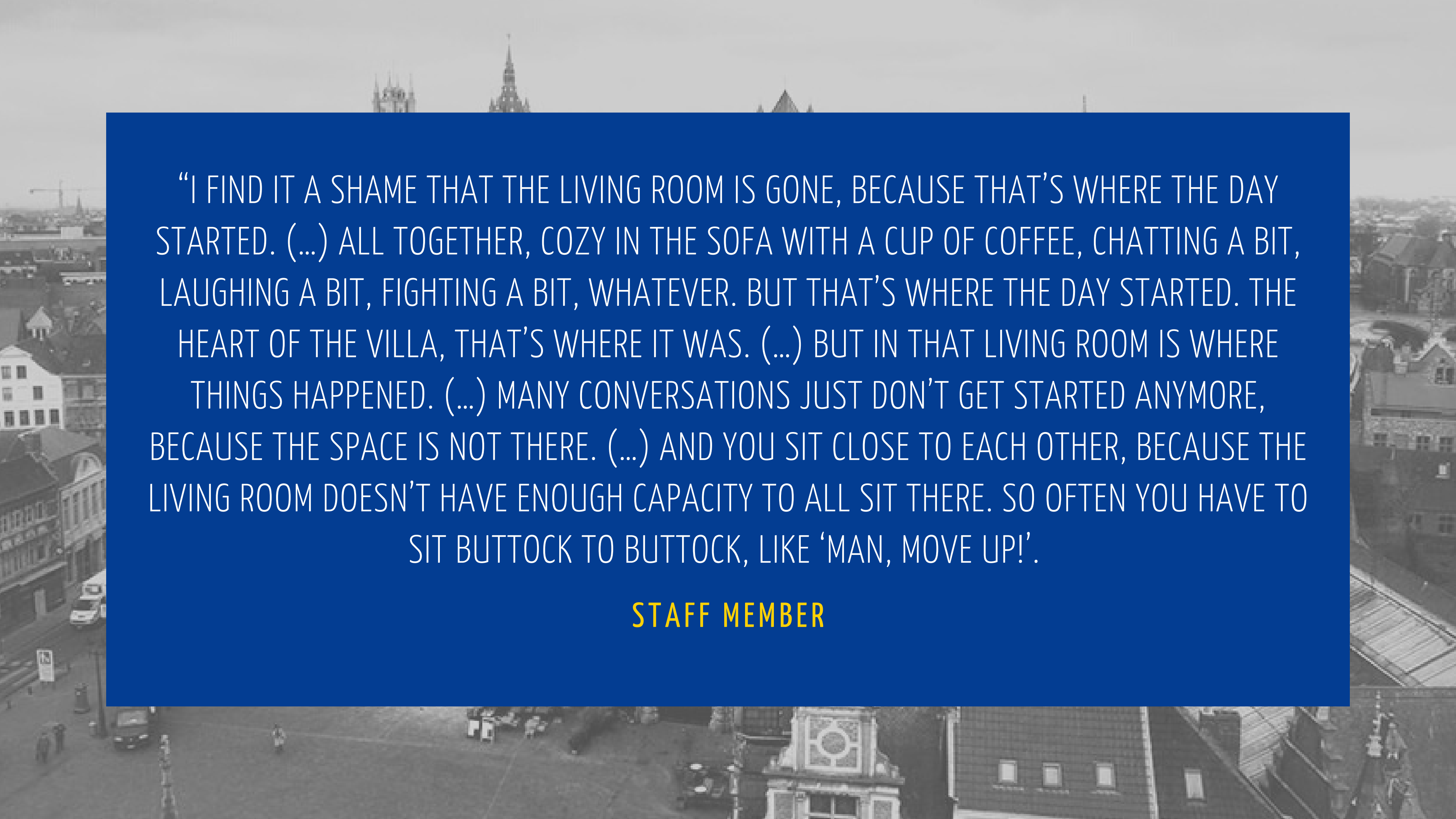
BALANS TUSSEN
NODEN EN
OVERLEVINGSRITUELEN

CREATIEVE/ARTISTIEKE ALS
CONNECTIE MET DE
BUITENWERELD

An aerial photograph of a city street, likely in a European city, showing buildings, a street with cars, and a large blue rectangular overlay in the center. The overlay contains white text and a yellow title. The background shows a mix of residential and commercial buildings, with a prominent church spire visible in the distance.

“IT IS ALMOST IMPOSSIBLE TO ARRIVE AT THE VILLA AND NOT GREET EVERYONE. IF YOU DON’T DO THAT, IT IS SOMEWHAT INCOMPLETE. SOMETHING’S NOT RIGHT IF YOU DON’T DO THAT. NOT EVERYONE KISSES OR HUGS, BUT STILL... THERE’S SOMETHING THAT NEEDS TO HAPPEN. AND IF THAT SOMETHING DOESN’T HAPPEN, SOMETHING’S WRONG. YOU CAN FEEL IT IMMEDIATELY, IF SOMEONE DOESN’T GREET YOU, THEN SOMETHING’S... SOMETHING’S NOT GOING WELL. EITHER THAT PERSON IS NOT FEELING WELL, OR... SOMETHING’S WRONG WITH THE VIBE...”

STAFF MEMBER

“I FIND IT A SHAME THAT THE LIVING ROOM IS GONE, BECAUSE THAT’S WHERE THE DAY STARTED. (...) ALL TOGETHER, COZY IN THE SOFA WITH A CUP OF COFFEE, CHATTING A BIT, LAUGHING A BIT, FIGHTING A BIT, WHATEVER. BUT THAT’S WHERE THE DAY STARTED. THE HEART OF THE VILLA, THAT’S WHERE IT WAS. (...) BUT IN THAT LIVING ROOM IS WHERE THINGS HAPPENED. (...) MANY CONVERSATIONS JUST DON’T GET STARTED ANYMORE, BECAUSE THE SPACE IS NOT THERE. (...) AND YOU SIT CLOSE TO EACH OTHER, BECAUSE THE LIVING ROOM DOESN’T HAVE ENOUGH CAPACITY TO ALL SIT THERE. SO OFTEN YOU HAVE TO SIT BUTTOCK TO BUTTOCK, LIKE ‘MAN, MOVE UP!’.

STAFF MEMBER

An aerial photograph of a city street, likely in a European city, showing buildings, a street, and a church spire in the background. A large blue rectangular overlay covers the center of the image, containing white text. The text is a quote from a visitor about the atmosphere in a villa after a Christmas party.

“WHENEVER WE ORGANIZE SOMETHING BIG, THERE IS ALWAYS SOME KIND OF ECHO, A KIND OF AFTERGLOW, A KIND OF REVERBERATION. (...) AFTER SOMETHING REALLY GOOD THERE IS A MORE POSITIVE ATMOSPHERE IN THE VILLA FOR A WHILE. AND PEOPLE ARE MORE CHEERFUL AND POSITIVE. JUST LIKE AFTER THE CHRISTMAS PARTY.”

VISITOR

An aerial photograph of a city street, likely in a European city, showing buildings, a street with a few cars, and a large blue rectangular overlay in the center. The overlay contains white text and a yellow title. The background shows a mix of old and new buildings, with a prominent church spire in the distance.

“ [IN THE FIRST LOCKDOWN], WE BECAME A KIND OF TAKE-AWAY RESTAURANT, WHERE PEOPLE STUCK AROUND BY THE DOOR. IT CREATED A DIFFERENT DYNAMIC, WHICH WAS FUN SOMETIMES, AS LONG AS THE WEATHER WAS NICE. MAYBE IT WAS EVEN MORE FUN BECAUSE YOU COULD SEE SOME OF THE OLD ATMOSPHERE COMING BACK. LIKE VISITORS WHO MANAGE TO TAKE A TABLE OUTSIDE AND GET INSTALLED IN THE PARK, AND THEN YOU JUST THINK... AWESOME.”

STAFF MEMBER

RESULTATEN

BELANG VAN
RITUELEN

BALANS TUSSEN
NODEN EN
OVERLEVINGSRITUELEN

CREATIEVE/ARTISTIEKE ALS
CONNECTIE MET DE
BUITENWERELD

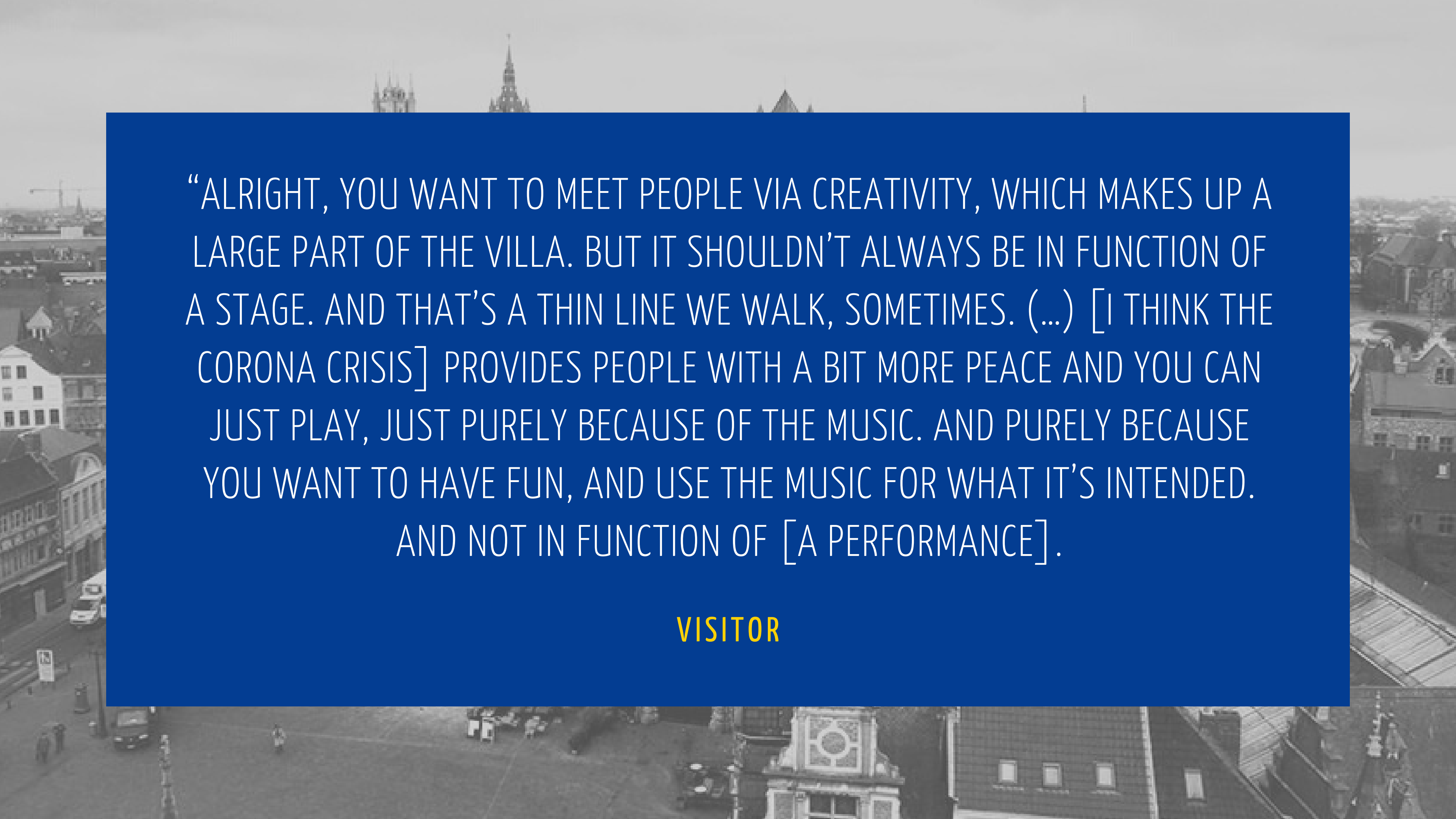
OPEN POORT EN ANDERE
ARTISTIEKE PROJECTEN

An aerial photograph of a city, likely Amsterdam, showing a mix of traditional European architecture and modern buildings. A large, semi-transparent blue rectangle is overlaid on the center of the image, containing white text. The text is a quote from a visitor about the accessibility of a villa during a theater production compared to the Corona crisis.

“I USED TO FIND THE VILLA MUCH LESS ACCESSIBLE DURING ‘AVANTI!’ [THEATER PRODUCTION] THAN DURING THE CORONA CRISIS ACTUALLY. BECAUSE IN THOSE DAYS, THERE WAS NOTHING LEFT IN THE VILLA, ALL THAT MATTERED WAS ‘AVANTI!’. (...) THERE WAS NOTHING LEFT OF THE USUAL THINGS. EVERYTHING REVOLVED AROUND THE THEATRE AND NOTHING ELSE.”

VISITOR

An aerial photograph of a city street, likely in a European city, showing buildings, a street with cars, and a large blue rectangular overlay containing white text. The text is a quote from a visitor about a villa and its use for music.

“ALRIGHT, YOU WANT TO MEET PEOPLE VIA CREATIVITY, WHICH MAKES UP A LARGE PART OF THE VILLA. BUT IT SHOULDN’T ALWAYS BE IN FUNCTION OF A STAGE. AND THAT’S A THIN LINE WE WALK, SOMETIMES. (...) [I THINK THE CORONA CRISIS] PROVIDES PEOPLE WITH A BIT MORE PEACE AND YOU CAN JUST PLAY, JUST PURELY BECAUSE OF THE MUSIC. AND PURELY BECAUSE YOU WANT TO HAVE FUN, AND USE THE MUSIC FOR WHAT IT’S INTENDED. AND NOT IN FUNCTION OF [A PERFORMANCE].

VISITOR

METHODE

“ENABLING PLACES” WAARIN INTERPERSOONLIJKE RELATIES TOT UITDRUKKING KOMEN

- **BELANG VAN “GASTVRIJE” PLAATSEN**
- **AANDACHT VOOR HORIZONTALE RELATIES**
- **WEDERKERIGHEID RITUELEN EN HERSTELONDERSTEUNENDE OMGEVINGEN**
- **BELANG VAN MENSELIJKE ONTMOETING**

VOORBEELD 2: personen met een verstandelijke beperking en GGZ-problemen

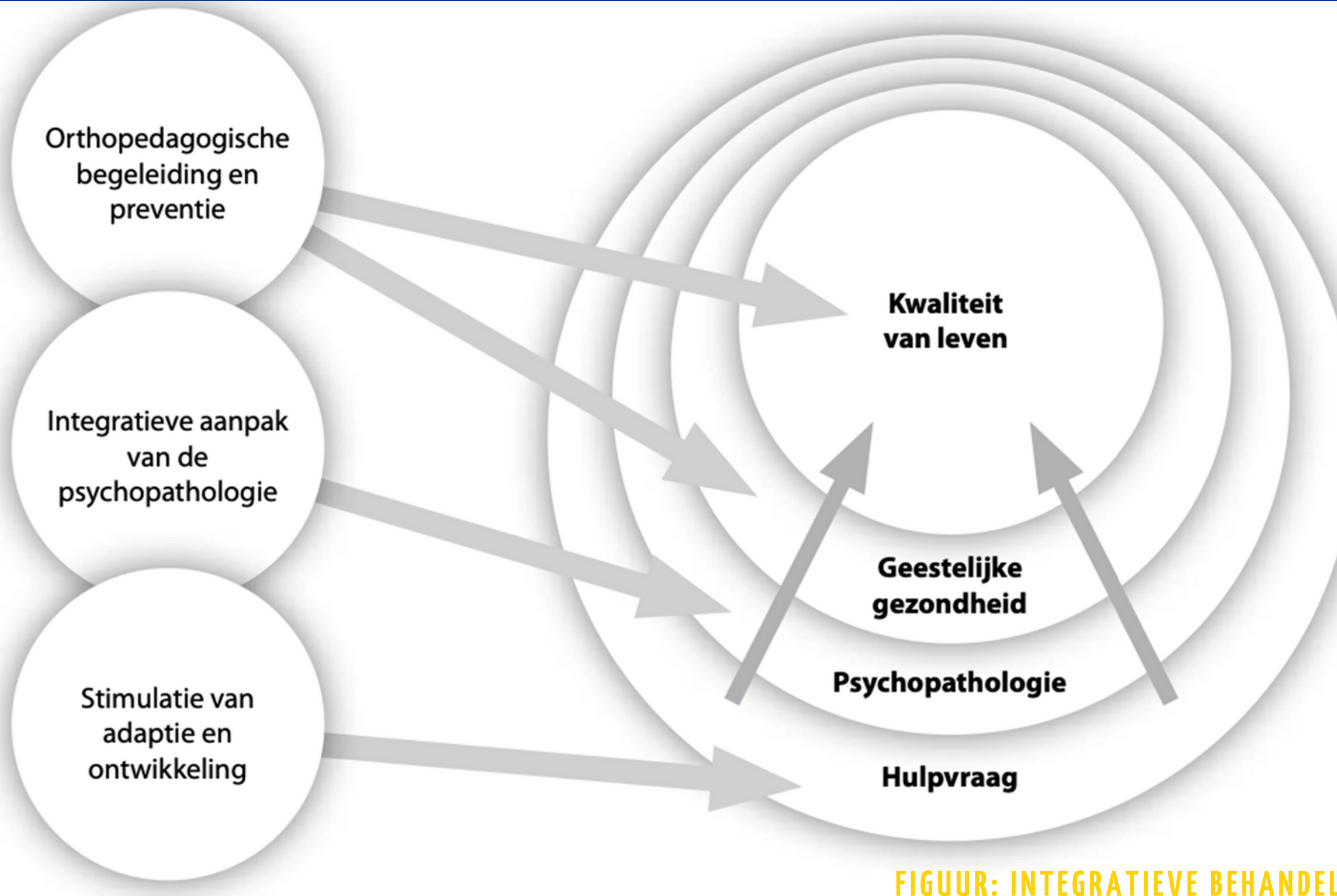
PERSONEN MET "DUBBELE DIAGNOSE"

VERHOOGDE PREVALENTIE VAN GEDRAGSPROBLEMEN EN GEESTELIJKE GEZONDHEIDSPROBLEMEN BIJ PERSONEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING (ZIE BVB. EMERSON ET AL., 2001; MAZA, ET AL., 2020; WITHAKER & READ, 2006, BARRON ET AL., 2013)

BELANG VAN EMOTIONELE ONTWIKKELING EN EEN INTEGRATIEVE BENADERING

MORISSE, 2021

INTEGRATIEVE BENADERING

FIGUUR: INTEGRATIEVE BEHANDELING (DOŠEN, 2014, P. 123, OVERGENOMEN UIT MORISSE, 2021, P. 16)

ONDERZOEKSVRAAG

“OP WELKE MANIER KUNNEN PROFESSIONELE ONDERSTEUNERS VAN PERSONEN MET EEN VERSTANDELIJKE BEPERKING (EN BIJKOMENDE GEESTELIJKE GEZONDHEIDSPROBLEMEN) ONDERSTEUND EN VERSTERKT WORDEN, OM BETER TE KUNNEN INSPELEN OP DE BASALE EMOTIONELE BEHOEFTE VAN IEDERE CLIËNT?”

METHODE

- **COACHINGSPROCES DAT WETENSCHAPPELIJK WERD OPGEVOLGD**
- **ETNOGRAFISCH ACTIE-ONDERZOEK IN DE VORM VAN EEN MULTI-CASE STUDY (N=8)**
- **KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE ONDERZOEKSMETHODEN**

DISCUSSIE

- **GENERALISTISCH ÉN GESPECIALISEERD**
- **CREATIEVE BENADERING VAN CREATIEF GEDRAG**
- **VERSTERKEN VAN DE OMGEVING**
- **EXPERTISE EN IMPERTISE (DE GROEF, 2017)**

IMPLICATIES

- **MENTALE GEZONDHEID INGEBED IN (MAATSCHAPPELIJKE) CONTEXT**
- **UITDAGING OM “SOCIALE” PROBLEMEN NIET ALS “INDIVIDUELE” PROBLEMEN TE KADEREN**
- **MOEILIK TE BEREIKEN DOELGROEPEN OF HET RESULTAAT VAN SOCIALE EXCLUSIE ?**
- **STIGMA EN OTHERING/LABELING**

IMPLICATIES

- **OPMERKELIJKE OVEREENKOMSTEN OVER DEZE TWEE STUDIES HEEN:**
- **“ODE AAN HET GEWONE ÉN HET BIJZONDERE” (MET DANK AAN CLARA DE RUYSSCHER)
 (“HERSTEL VAN HET GEWONE LEVEN”)**
- **GASTVRIJE PLAATSEN**
- **ENABLING ENVIRONMENTS**
- **BELANG VAN HET MAATSCHAPPELIJKE EN SOCIAAL-RUIMTELIJKE**
- **INTEGRATIEF HANDELEN**

THE INTEGRATIVE SCIENTIFIC POINT OF VIEW SEARCHES FOR THE INTEGRATION OF DIVERSE TYPES OF INTERVENTIONS, AS WELL AS METHODOLOGICAL APPROACHES. IT MEANS THAT VARIOUS TREATMENT MODALITIES, PARADIGMS OF CARE AND RESEARCH METHODOLOGIES CAN ALTERNATIVELY GO TOGETHER'

(BROEKAERT ET AL., 2010, P. 233)

Bronnen

De Ruyscher, C., Vandevelde, S., Vanheule, S. Bryssinck, D., Haeck, W. & Vanderplasschen, W. (submitted). Opening up the black box of recovery processes in persons with complex mental health needs: A qualitative study of place-making dynamics in a low-threshold meeting placen.

Morisse, F. (2021). Emotionele ontwikkeling bij personen met een verstandelijke beperking: onderzoek naar de Schaal voor Emotionele Ontwikkeling en een aansluitende coachingsmethodiek. Universiteit Gent. Faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen, Gent.

Morisse, F., & Vandevelde, S. (Eds.) (2021). Emotionele ontwikkeling bij personen met een verstandelijke beperking en geestelijke gezondheidsproblemen: theorie, onderzoek en praktijk. Antwerpen: Gompel&Svacina.